

**MEZI ETIKOU A ESTETIKOU:
OSTALGIE JAKO TYP KOLEKTIVNÍ PAMĚTI**
INA MAREŠOVÁ, FILOZOFICKÁ FAKULTA UNIVERZITY KARLOVY

OSTALGIE

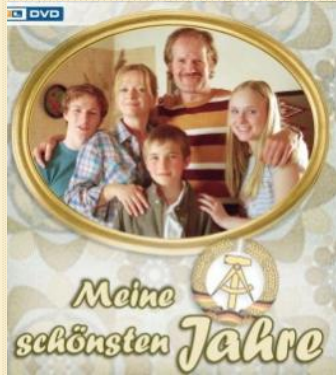
- německý neologismus (drážďanský kabaretiér Uwe Steimple, 1992)
- určité aspekty kulturního života z doby reálného socialismu se stávají po roce 1989 objektem nostalgického vzpomínání
- a priori pozitivně zabarvený akt
- mediálně utvářená, kolektivně sdílená emoce
- předmět analýzy: projevy ostalgie, její komerční využití a mediální obraz v ČR a Německu

INSPIRACE

- Grub, Frank Thomas: *"Wende" und "Einheit" im Spiegel der deutschsprachigen Literatur: ein Handbuch*. Berlin, 2003.
- Herles, Wolfgang: *Wir sind kein Volk. Eine Polemik*. Berlin, 2004.
- Mrklas, Ladislav - Kunštát, Daniel (eds.): *Historická reflexe minulosti aneb „ostalgie“ v Německu a Česku*. Praha, 2009.
- Neller, Katja: *DDR-Nostalgie: Dimensionen der Orientierungen der Ostdeutschen gegenüber der ehemaligen DDR, ihre Ursachen und politische Konnotationen*. Wiesbaden, 2006.
- Rasche, Hermann: *Processes of transposition: German literature and film*. Amsterdam, 2007.

Výrobky potravinářského a
spotřebního průmyslu

Televizní seriály,
populární hudba, show,
literatura

Ostalgický folklór
(veletrhy, párty, happeningy)

Filmová reflexe

- Čas sluhů (Irena Pavlásková, 1989)
- Byli jsme to my? (Pavel Máša, 1990)
- Kouř (Tomáš Vorel, 1991)
- Corpus Delicti (Irena Pavlásková, 1991)
- Díky za každé nové ráno (Milan Šteindler, 1993)
- Kolja (Jan Svěrák, 1996)
- Báječná léta pod psa (Petr Nikolaev, 1997)
- Rebelové (Filip Renč, 2001)
- Pupendo (Jan Hřebejk, 2003)
- Pelíšky (Jan Hřebejk, 1999)
- Kawasakiho růže (Jan Hřebejk, 2009)
- Pouta (Radim Špaček, 2009)

Literární reflexe

- Patrik Ouředník: Ročník čtyřadvacet
- Michal Viewegh: Báječná léta pod psa
- Irena Dousková: Hrdý Budžes
- Petr Šabach: Občanský průkaz, Opilé banány
- Josef Moník: Nesor bohy
- Bohuslav Vaněk-Úvalský: Brambora byla pomeranč mého dětství

OSTALGIE-SHOWS, SERIÁLY

2003 Good bye, Lenin

- Die Ostalgie-show (ZDF, 2003)
- Ein Kessel DDR (MDR, 2003)
- Meyer & Schulz: Die ultimative Ost-Show (SAT 1, 2003)
- DDR-Show (RTL, 2003)
- Meine schönsten Jahre (RTL, 2004)

- Tenkrát na východě (2004)
- Retro (ČT, 2008)
- Vyprávěj (ČT, 2009)

MAGAZÍN RETRO (2008)

„Naše ambice je zkoumat předměty, reálie a fenomény období let 1950 až 1989 chceme ukázat, co nás obklopovalo v každodenním životě, vysvětlit proč a najít paralely ze začátku 21. století. Není to nostalgie, ale reflexe, která nám stále chybí.“

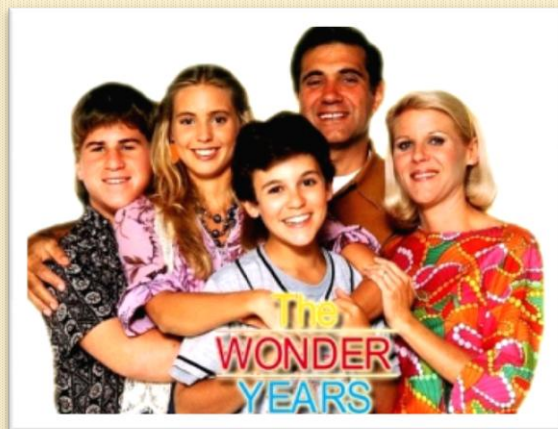
(Dramaturgyně pořadu Petra Kvapilová; <http://www.ceskatelevize.cz/porady/10176269182-retro/211411000360004/>)

SERIÁL VYPRÁVĚJ (2009)

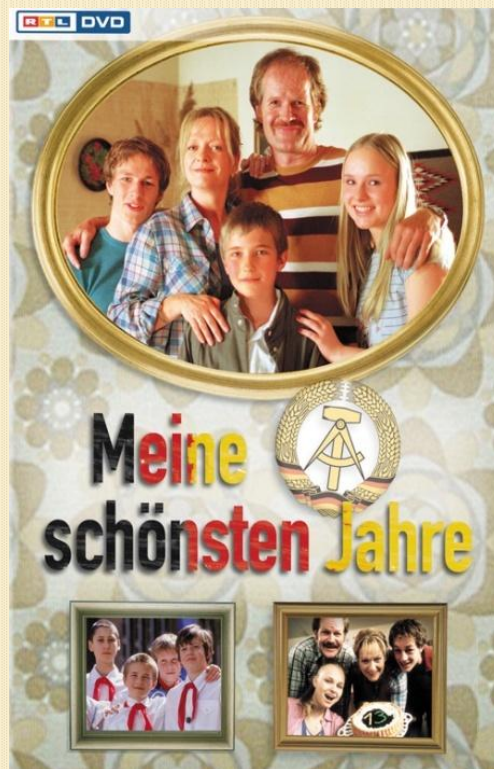
„Není záměrem analyzovat nebo nějak hodnotit historické události, jde spíše o to, jak zachytit co nejvěrněji dobu a pocity účastníků v konkrétních situacích.“

(<http://www.ceskatelevize.cz/porady/10266819072-vypravej/o-serialu/>)

The Wonder Years
1988- 1993
115 epizod /25 min
70. léta, Kalifornie
teenager Kevin Arnold

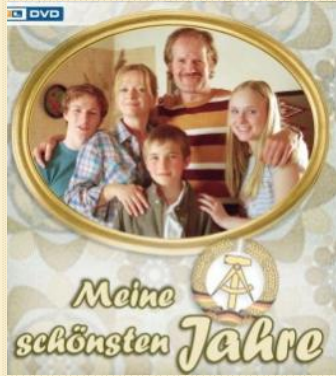
Meine schönsten Jahre
2004
8 epizod / 30 min
1983, Ostberlin
Karl Treschanke

Vyprávěj
2009 - 2010
16 + 26 epizod / 50 min
60. – 80. léta, Praha

Výrobky potravinářského a
spotřebního průmyslu

Televizní seriály,
populární hudba, show,
literatura

Ostalgický folklór
(veletrhy, párty, happeningy)

BITTER
Lemon
 mit Kohlensäure
 10 kg Zucker/hl
FRUCHTSAFTGETRÄNK
 0.25l aus Zitrusfrüchten
 EVP 0.28 M
 naturtrüb
 0.33l
 EVP 0.35 M
 VEB GETRÄNKEKOMBINAT ERFURT

VEB GETRÄNKEKOMBINAT „RENNSTEIG“
 STAMMBETRIEB-MEININGEN

CLUB-COLA
 KOFFEINHALTIGES KOLA-GETRÄNK

GOLDMEDAILLE
 1972

HYGIENE-INSP. NR.
 4566/10 · 3227 67

TGL 6801/04
 HSL 19 61 32 0

0,33l M **42**

FÜR DEN GRUNDSTOCK

ŠUMĚNKY
 Kės 0,20

ŠUMĚNKY
 Kės 0,20

Yvona Ládvová s.p.
 závod LIPŮ LIBEREC

reperling papir
Vitacit
 Schokolade

Russisch
 Das Original
 seit 1845

VEB GETRÄNKEKOMBINAT „RENNSTEIG“

BARILLA

ORIGINAL
 MLEČNÁ KOFILA S KÁVOU

kaštiny

Original Spreewald-
Gewürz-Gurken

HELDEN SCHATZ
PITRALON

ČOKOLÁDA
ZORETA
 NA VAŘENÍ
 Kės 8,-

Milena
Dieta
 KÁVOVÁ POCHOŮTKA
Horkomliečna čokoláda

Figaro

bubble gum
PEDRO
 Kės 1,-

CARL COWALSKI
PRÄSENTIERT

DIE CLUB COLA

www.club-cola.de

NICHT FÜR JEDEN. NUR FÜR UNS.

The image shows a man with glasses and a red vest, Carl Cowalski, smiling and holding a bottle of Club Cola. The background is a patterned wall with a repeating circular motif. The text 'DIE CLUB COLA' is written in large, outlined letters at the top. A small red box at the top left contains the name 'CARL COWALSKI' and 'PRÄSENTIERT'. The website 'www.club-cola.de' is written vertically on the left side. At the bottom, the slogan 'NICHT FÜR JEDEN. NUR FÜR UNS.' is displayed.

CARL COWALSKI
PRÄSENTIERT

DIE CLUB COLA

NICHT FÜR JEDEN. NUR FÜR UNS.
www.club-cola.de

The image shows Carl Cowalski sitting in a green armchair, smiling and holding a glass of Club Cola. A large bottle of Club Cola is prominently displayed in the foreground. The background is a patterned wall with a repeating circular motif. The text 'DIE CLUB COLA' is written in large, outlined letters at the top. A small red box at the top left contains the name 'CARL COWALSKI' and 'PRÄSENTIERT'. At the bottom, the slogan 'NICHT FÜR JEDEN. NUR FÜR UNS.' and the website 'www.club-cola.de' are displayed.

DIE CLUB COLA - NICHT FÜR JEDEN. NUR FÜR UNS.

Olaf Georg Klein

Ihr könnt uns einfach nicht verstehen!

Warum Ost- und Westdeutsche aneinander vorbeireden

Rolf Liebold
mit Zeichnungen
von Heinz Jankofsky

Geschichten vom kleinen Ossi

Michael Jürgs · Angela Elis
Typisch OSSI
Typisch WESSI
Eine längst fällige Abrechnung unter Brüdern und Schwestern

GOLDMANN

OSSI-WITZE

Eulenspiegel Verlag

OSSI WESSI

Detlev v. Bockmann AIDA SINGALAUSKAITE

Günter Hert

RATGEBER: WIE WIRD MAN WESSI

Eulenspiegel Verlag

Renate Holland-Moritz

Klaus Bittermann (Hg.)

It's a Zoni

Zehn Jahre Wiedervereinigung
Die Ossis als Belastung und Belästigung

Edition TIAMAT

KRITICKÁ REFLEXE OSTALGIE V NĚMECKÝCH MEDIÍCH

„Ostalgie ist eine Gefahr für die Demokratie“

(Graf von Hoensbroech, Constantin: Interview mit Joachim Gauck, in: *Die Freie Welt*, 24. 9. 2009; <http://www.freiewelt.net/nachricht-2045/ostalgie-ist-eine-gefahr---interview-mit-joachim-gauck.html>)

„Harmlose Ansammlung privater Erinnerungen oder Verharmlosung eines totalitären Systems?“ (Neller 2006 : 41)

„Wünschen sich die Ostalgiker also nicht nur die Warenpalette ihre Tempolinsen, Florenakosmetik und Einwegrasierer von Cromar zurück - sondern auch die DDR?“

(Waschinski, Gregor: Ostalgiker, schaut auf diese Stadt. In: *Der Spiegel*, 24.08.2009.)

„Ost-shows tun so als sei die DDR eine harmlose, wenn nicht sogar liebenswerte Dauerwerbeseite für Spreewaldgurken, Rotkäppchensekt und schnittige Trabis gewesen.“ (Herles 2004: 39)

„Was wäre, wenn es analog zu den Ostalgie-Shows Erinnerungen für das Dritte Reich gäbe?“ (*Der Spiegel* , 15.4. 2003)

„Diktaturen. Dass man überhaupt auf den Gedanken kommt, derartige Shows zu produzieren, ist unanständig und verstößt gegen alle politische Hygiene.“

(Rainer Eppelmann, in: *Berliner Zeitung online*, 17. 8. 2003)

Ostalgie?

Nein danke!

Ostalgie? Nein danke!

[Startseite](#)

[Warum das Ganze?](#)

[Unterstützerliste](#)

[Download](#)

[Links](#)

[Impressum](#)

Die DDR wird in vielen Abendshows, Zeitschriften und Magazinen "gefeiert". Ob Tempo-Bohnen, Club Cola, Trabbi oder Spreewald-Gurken. Man bekommt den Eindruck vermittelt, im real existierenden Sozialismus sei das ja alles nicht so schlimm gewesen.

Die historische Wirklichkeit und die verharmlosende Darstellung in vielen Medien haben jedoch nichts gemeinsam!

Was ist mit den Verbrechen am Menschen?

Kein Wort über die nicht vorhandene Pressefreiheit!

Die sozialistische Planwirtschaft und der Mangel an Wohlstand werden verschwiegen.

Schweigen über die vielen Mauertoten und die über 200.000 politischen Gefangenen!

DAS IST DIE DDR GEWESEN!!!! Gott sei gedankt, dass dieses Regime gestürzt wurde und alle Deutschen nun in Frieden und Freiheit sind!

ESTETIZACE SOCIALISMU

- písničkový retromuzikál Rebelové, Retro, Vyprávěj, Meine schönsten Jahre, Club Cola – kampaň, Ostel, etc. - redukce *velkých dějin* na estetický jev
- rekontextualizace vybraných prvků a jejich implementace do kódu popkultury

- českých kontext: výrazná estetizace umožňuje eticky neutrální percepci
- německý kontext: ostalgické produkty asociují ideologické obsahy a brání vytvoření celoněmecké identity

